

คาร์บอนฟุตพริ้นท์กับภาวะโลกร้อน

โดย

นางวันทนีย์ ปานเพชร

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 13 (ชลบุรี)

ปัจจุบันปัญหาภาวะโลกร้อนนับวันยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น สาเหตุสำคัญคงหนีไม่พ้นจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์เรานั้นเอง ทั้งจากการใช้พลังงานการเกษตรกรรม การพัฒนาและการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม การขนส่ง การตัดไม้ทำลายป่า รวมทั้งการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในรูปแบบอื่น ๆ ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดภาวะโลกร้อน และในปัจจุบันเราพบว่าหลาย ๆ ประเทศมีความตื่นตัวในเรื่องเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนกันมากขึ้น และสิ่งหนึ่งที่ทำให้ความสนใจ คือการที่จะร่วมมือกันผลิตและบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการเชิญให้ผู้ผลิตได้เข้าร่วมโครงการเพื่อให้ได้รับเครื่องหมายคาร์บอนฟุตพริ้นท์ และให้ผู้บริโภคหันมาซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีฉลากแสดงข้อมูลคาร์บอนฟุตพริ้นท์อีกด้วย

คาร์บอนฟุตพริ้นท์ (Carbon Footprint,CF) คือการวัดผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gases , GHGs) จากกระบวนการผลิตสินค้า ปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ที่ได้จากการวัดหรือคำนวณหาปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่เกิดขึ้นทั้งหมดในหน่วยกิโลกรัมหรือตัน ของปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (KgCO₂ equivalent หรือ tonCO₂ equivalent) การวัดคาร์บอนฟุตพริ้นท์จะต้องทำการพิจารณาจากกิจกรรม 2 ส่วนหลัก คือ

1) การคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ทางตรง (Primary Footprint) เป็นการคำนวณปริมาณก๊าซเรือนกระจกจากการผลิตสินค้านั้น ๆ โดยตรง เช่น การใช้พลังงานเชื้อเพลิงฟอสซิลในกระบวนการผลิตและการขนส่งทั้งโดยรถบรรทุก ทางเรือ และทางอากาศ

2) การคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ทางอ้อม (Secondary Footprint) เป็นการคำนวณปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากการใช้สินค้า ตลอดจนการจัดการซากสินค้าหลังการใช้งาน

ฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นท์ (Carbon Footprint Label) เป็นเครื่องหมายที่ติดบนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อแสดงข้อมูลให้ผู้บริโภคทราบว่า ตลอดวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์มีการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกมาปริมาณเท่าใด ตั้งแต่การได้มาซึ่งวัตถุดิบ การขนส่ง การประกอบชิ้นส่วน การจำหน่าย การใช้งาน และการจัดการซากผลิตภัณฑ์หลังใช้

งาน โดยคำนวณออกมาในรูปของคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อหน่วยผลิตภัณฑ์ ซึ่งปกติจะต้องไม่เกินร้อยละ 10 ซึ่งหมายถึง ผลรวมของก๊าซเรือนกระจกที่อยู่ในรูปของคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ประกอบด้วย 6 ก๊าซ ตามพิธีสารเกียวโต ได้แก่ คาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) มีเทน (CH₄) ไนตรัสออกไซด์ (N₂O) ซัลเฟอร์เฮกซะฟลูออไรด์ (SF₆) ไฮโดรฟลูออโรคาร์บอน (HFC) และเพอร์ฟลูออโรคาร์บอน (PFCs)

คาร์บอนฟุตพริ้นท์ จึงเป็นเครื่องมือที่กระตุ้นให้ภาคการผลิตหาแนวทางการจัดการเพื่อลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการผลิต ในขณะเดียวกัน ก็เป็นการสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริโภค รวมทั้งสร้างทางเลือกให้กับผู้บริโภคในการช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ช่วยบรรเทาปัญหาโลกร้อน โดยคาดหวังว่า เมื่อผู้บริโภคมีความเข้าใจและมีข้อมูลเกี่ยวกับคาร์บอนฟุตพริ้นท์ ผู้บริโภคจะใช้เป็นข้อมูลคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในการเลือกตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีคาร์บอนฟุตพริ้นท์ต่ำ ซึ่งหมายถึงเป็นสินค้าที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกปริมาณต่ำกว่า และความต้องการสินค้าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ต่ำของผู้บริโภคก็จะเป็นแรงผลักดันให้ผู้ผลิต ผู้ประกอบการพยายามพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นแนวทางอันหนึ่งที่น่าไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ (Low-Carbon Society) ซึ่งเป็นทิศทางการพัฒนาที่หลายประเทศกำหนดไว้ในนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ สำหรับผลิตภัณฑ์ไทยที่ได้รับเครื่องหมายคาร์บอนฟุตพริ้นท์จาก 16 บริษัทแรก ได้แก่

1. อาหารบริการลูกค้าสายการบิน (แกงเขียวหวาน และ มัสมันไก่) บริษัทการบินไทยมหาจำกัด
2. บรรจุภัณฑ์ปลอดเชื้อสำหรับอาหารเหลวและเครื่องดื่ม บริษัท เอส ไอ จี คอมบิบล็อก จำกัด

3. อาหารไก่เนื้อ บริษัท เบทาโก จำกัด (มหาชน)
4. กระเบื้องเซรามิค บริษัท เซรามิคอุตสาหกรรมไทย จำกัด
5. ไก่ย่างเทรียกิ บริษัท ซีพีเอฟ ผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด
6. เนื้อไก่สด บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)
7. มาม่าเส้นหมี่กิ่งสำเร็จรูปน้ำใส บริษัท เพรสซิเดนทีโรทซ์โปรดัก จำกัด
8. น้ำสับปะรดเข้มข้น บริษัท ทิปโก้ฟูดส์ (ประเทศไทย) จำกัด มหาชน
9. ข้าวหอมมะลิ 100 % ใหม่ต้นฤดู บริษัท บางซื่อโรงสีไฟเจียมั่ง จำกัด
10. แกงเขียวหวานทูนาบรรจุกระป๋อง บริษัท ไทยรวมสินพัฒนาอุตสาหกรรม จำกัด
11. เส้นด้ายยัดในล่อน บริษัท เอเชียไฟเบอร์ จำกัด (มหาชน)
12. เครื่องดื่มโคคา-โคลาชนิดบรรจุกระป๋องบรรจุ 325 cc บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด
13. พรหมปูพื้น (Axminster Carpet) บริษัท คาร์เพทอินเตอร์แนชั่นแนลไทย แลนด์ จำกัด (มหาชน)
14. ยางรถยนต์ บริษัท ยางไอตานิ จำกัด
15. กระจังเครื่องดื่มที่ผลิตจาก Line TULC บริษัท บางกอกแคน แมนูแฟคเจอร์ริง จำกัด
16. Cup 16 02 PP บริษัท อีสเทิร์นโพลี แพค จำกัด

ดังนั้นหากทุกคนต้องการมีส่วนร่วมในการลดภาวะโลกร้อน เมื่อจะเลือกซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคครั้งต่อไปก็อย่าดูแค่ราคา ปริมาณ และคุณภาพเท่านั้น แต่ต้องลองสังเกตและพิจารณาดู สักนิดว่าสินค้าที่เราซื้อนั้นมีฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นท์แสดงอยู่ หรือไม่ การเลือกซื้อสินค้าหรือบริการที่มีการปล่อยก๊าซเรือน กระจกน้อย จึงถือได้ว่าพวกเราทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมและเอา ใจใส่ในการแก้ไขปัญหาโลกร้อน

ที่มา : <http://www.measwatch.org>
: <http://www.dss.go.th>
: <http://www.en.mahidol.ac.th>
: <http://www.uniserv.buu.ac.th>